

Datum

29 september 2023

Onderwerp

VNG inbreng CD Lokale, regionale en streekomroepen 5 oktober

Geachte woordvoerders media,

Op donderdag 5 oktober debatteert u over het nieuwe bestel lokale publieke omroepen. Wij zijn erg blij met de keus van het kabinet om de financiële basis van de omroepen te versterken; met instandhouding van de eigen onafhankelijkheid. De journalistieke rol van de omroepen is essentieel voor het functioneren van onze lokale democratie. We staan echter niet achter de keus die de staatssecretaris maakt in haar brief van 30 mei over de financiering van de streekomroepen.

Hieronder lichten we toe dat een ontwikkeling van onderaf beter werkt dan een top-down professionalisering. Daarvoor is financiering via gemeenten onmisbaar. Ook laten we zien dat gemeenten goed in staat zijn de financiering én onafhankelijkheid van omroepen te waarborgen.

Ontwikkeling van onderaf in plaats van top-down

Gemeenten hebben een zorgplicht voor lokale omroepen en voelen zich daarmee verantwoordelijk voor 'hun' lokale omroepen. Goede relaties met de lokale omroepen en hun vrijwilligers zijn belangrijk. Uit onderzoek – zoals de evaluatie – blijkt dat gemeenten de onafhankelijkheid van omroepen waarborgen en ook in de meeste gevallen de beschikbare financiering doorgeven aan de lokale omroepen. De extra financiële impuls van het kabinet helpt om omroepen meer te professionaliseren, zodat zij hun belangrijke rol in de samenleving nog beter kunnen vervullen. Die professionalisering, met een ontwikkeling tot ongeveer 80 streekomroepen ondersteunen wij.

We verschillen alleen van mening met het kabinet over de weg waarlangs dit doel het best kan worden bereikt. Het kabinet stelt een top-down aanpak voor, waarbij de vorming van streekomroepen wordt opgelegd en de financiering geheel via het rijk loopt. Gemeenten staan een 'bottom-up' ontwikkeling voor, waarbij rijk en gemeenten in samenwerking met de omroepen, de NLPO en het Commissariaat de ontwikkeling doormaken en de omroepen ondersteunen. Voor die bottom-up aanpak is het noodzakelijk dat er een (gedeeltelijke) financiering via gemeenten blijft bestaan. We hebben daar al voorstellen voor gedaan, maar het kabinet blijft voor de top-down aanpak. Hieronder leggen we uit hoe de financiering volgens ons zou moeten lopen.

Houd financiering via gemeenten gedeeltelijk in stand

Gemeenten stellen een tussenvorm voor: Een basisbedrag vanuit het rijk voor de lokale (streek)omroepen zodat deze onafhankelijk van gemeenten hun journalistieke basistaken kunnen vervullen en een aanvulling door gemeenten op basis van middelen uit het Gemeentefonds. Met het behoud van de middelen in het gemeentefonds kunnen gemeenten aandacht blijven besteden aan lokale projecten of specifieke omstandigheden van *hun* lokale of streekomroep. Dit zorgt er ook voor dat de vrijwilligers zich betrokken blijven voelen bij de omroepen die zij nu draaiende houden.

Daarnaast voorzien wij dat gemeenten hun extra investeringen in lokale omroepen zullen heroverwegen, wanneer de vaste financiële relatie tussen de gemeente en de omroep wordt beëindigd. Bedenk dat gemeenten nu minstens 1 keer per jaar een bestuurlijk overleg hebben met *hun* omroep, vanwege de zorg- en instandhoudingsplicht. Veel gemeenten hebben de afgelopen jaren naast hun verplichte bijdrage geïnvesteerd in bijvoorbeeld de professionalisering van *hun* lokale omroep. Dit geld vloeit weg wanneer de structurele samenwerking tussen de gemeente en de omroep stopt. Feitelijk leidt de keuze voor 100% landelijke financiering ertoe dat er minder geld naar de lokale (streek)omroepen gaat. Daarmee spant de staatssecretaris het paard achter de wagen, zeker omdat ze juist extra geld uittrekt voor de zo belangrijke lokale omroepen. Het is van belang dat de gemeenten en vrijwilligers tot het eind van het traject om tot streekomroepen te komen betrokken blijven. U kunt dit als Kamer de staatssecretaris op het hart drukken tijdens het debat.

Rekenvoorbeeld

De VNG heeft een rekenvoorbeeld gemaakt hoe deze duale bekostiging er uit zou kunnen zien: Een minimale basisfinanciering voor de omroepen, uitgaande van het streven naar uiteindelijk tachtig streekomroepen, is $80 \times \text{€ } 250.000 = \text{€ } 20$ miljoen. Het ministerie van OCW heeft toegezegd € 16 miljoen extra te willen financieren voor de professionalisering en onafhankelijkheid van de omroepen. Ons voorstel is de nog ontbrekende 4 miljoen gelijk te verdelen over gemeenten en OCW. Dat betekent een uitname van 2 miljoen uit het gemeentefonds. Deze basisfinanciering gaat via het rijk lopen. De overige 10 miljoen uit het gemeentefonds komt conform de huidige systematiek met een bedrag per huishouden beschikbaar voor de omroepen.

Bedrag	Waar komt het geld vandaan?
€ 16 miljoen	Ministerie van OCW, extra financiering
€ 2 miljoen	Ministerie van OCW
€ 2 miljoen	Uitname uit gemeentefonds
€ 10 miljoen, basisfinanciering	Gemeenten via gemeentefonds
Extra gemeentelijke middelen	Gemeenten uit eigen begroting

Gemeenten investeren meer in omroepen dan de norm

In de brief en in de evaluatie van de bekostiging lokale omroepen stelt staatssecretaris Uslu dat een derde van de gemeenten minder geld uitkeert aan de lokale omroep dan het richtsnoerbedrag dat in het gemeentefonds is opgenomen. Ze wekt hiermee de indruk dat de financiële beperkingen van de omroepen komen door keuzes in de lokale politiek. Dit is echter een eenzijdige weergave van de werkelijkheid.

Een deel van de gemeenten geeft minder geld uit door een heel praktische reden: het richtsnoerbedrag wordt pas aan het einde van het jaar bekendgemaakt, waardoor gemeenten vooraf een ander bedrag in hun begroting opnemen. Betere en eerdere communicatie vanuit het Commissariaat voor de Media, de NLPO en de VNG kan dit eenvoudige probleem oplossen. Bovendien is het totale bedrag dat door gemeenten aan lokale omroepen wordt uitgekeerd juist meer dan de som van de richtsnoerbedragen. De staatssecretaris noemt enkel de gemeenten waar minder wordt uitgegeven dan het richtsnoerbedrag. In de evaluatie staat dat het vooral kleine gemeenten zijn die minder geld uitkeren. De gemeenten die méér investeren dan het richtsnoerbedrag hebben een grotere omvang. De totale uitgaven aan de instandhouding van de lokale omroepen zijn hoger dan het bedrag dat het rijk in het gemeentefonds stort.

Het is volgens ons zinvol om de gemeenten die minder geld uitkeren dan het richtsnoerbedrag te ondersteunen door beter en eerder te communiceren over het normbedrag.

Onafhankelijkheid

Tot slot vinden we het belangrijk om iets te zeggen over de onafhankelijkheid van de omroepen. Bij de VNG, het Commissariaat van de Media of het ministerie zelf zijn nooit signalen gekomen waaruit zou blijken dat gemeenten de onafhankelijkheid van de lokale media zouden beïnvloeden. Ook de evaluatie toont aan dat gemeenten de onafhankelijkheid van de omroepen respecteren door *geen* voorwaarden aan de bekostiging te verbinden.

De slotvraag die bij gemeenten resteert is deze: welk probleem lost de staatssecretaris op met haar voorstel om de financiering volledig via het rijk te laten lopen?